

"Bu Lem'aya bir derece his ve zevk karışmış. His ve zevkin coşkunculukları ise, aklın düsturlarını, fikrin mizanlarını çok dinlemediklerinden ve müraat etmediklerinden, bu Üçüncü Lem'a mantık mizanlarıyla tartılmamalı." İzah eder misiniz?

İnsanın bedenine takılan duyu organlarının hissetmesi ve zevk alması birbirinden nasıl farklı ise, akıl, kalp, ruh, vicdan, şefkat gibi duyguların ve latifelerin hissetmesi ve zevk alması da öyle farklıdır. Akıl idrak etmenin, kalp ise sevgi ve korkunun merkezidir. Muhabbet üzerine yazılmış bir yazıdan kalp tam istifade ederken, akıl biraz daha geri planda kalır.

Meselâ, şefkatin coşkunuğuna kapılan bir anne, yavrusunu cüz'i bir tehlikeden kurtarmak için hiç düşünmeden kendini ölüme atar.

Aklın mizanı ve ölçüsü farklıdır; kalbin mizan ve ölçüsü farklıdır. Bu ikisi, insan mahiyetinin sultanları mesabesinde olduğu için, en çok işleyen ve mühim iki latifedir, iki farklı kutuptur.

İşte akılda ileri gitmiş bir kelimci, tasavvuf kaynaklarındaki kalbin mizanı ile ortaya konmuş olan zevk ve coşkuyu tam olarak tartamayabilir ve anlayamayabilir. Kalpte derinlik kazanmış bir sufi de kelim kaynaklarından akıl noktasında bir kelimci gibi istifade edemeyebilir.

Nur Külliyyatı bütün cihaz ve duyguları işletip, hepsinin hisse ve zevk almasını temin etmiştir. Bu yüzden, Risale-i Nurların her mevzusuna ve her cümlesine akla hitap eden bir eser nazarıyla bakılamaz.

Risale-i Nur'da hissiyatın ve zevkin galip olduğu yerleri, hissi ve kalbi ölçüler ile tartmak ve ölçmek gerekir. Bu gibi meseleler tamamen akılla yöneldiğimizde kalbin hissesi azalır.

Risalelerde sadece akla ve sadece kalbe hitap eden bahisler yoktur. Her ikisi daima birlikte çalışır. Ancak bazı konularda akıl daha çok istifade ederken, bazılarında da kalbin zevkleri öne çıkar. Bu bahisleri Üstat hazretleri bizzat haber vermiş ve muhataplarının dikkatlerini çekmiştir. Bu İkinci Lem'ada kalb bir derece öne çıktığı için, bu bahsi okurken bir kelim kitabını okur gibi aklımızı bütünüyle konuyu anlamaya sarf etmek yerine bir güzel manzarayı seyrederek gibi kalbimizi bu derse yönlendirmeliyiz. Bu takdirde akıl da yine gerekli hissesini yeterince alacaktır.